

The issue of journal contains:

Proceedings of the IX Correspondence
International Scientific and Practical Conference

**SCIENTIFIC RESEARCHES AND METHODS
OF THEIR CARRYING OUT: WORLD
EXPERIENCE AND DOMESTIC REALITIES**

held on April 18th, 2025 by

NGO European Scientific Platform (Vinnytsia, Ukraine)

LLC International Centre Corporate Management (Vienna, Austria)

Nº 51
APRIL, 2025

ISSN 2710-3056

**GRAIL OF
SCIENCE**

PERIODICAL SCIENTIFIC JOURNAL

INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL

GRAIL OF SCIENCE

№ **51** (April 2025)

with the proceedings of the:

IX Correspondence International
Scientific and Practical Conference

**SCIENTIFIC RESEARCHES AND
METHODS OF THEIR CARRYING
OUT: WORLD EXPERIENCE
AND DOMESTIC REALITIES**

held on April 19th, 2025 by

NGO European Scientific Platform
(Vinnytsia, Ukraine)
LLC International Centre Corporative
Management (Vienna, Austria)

МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ГРААЛЬ НАУКИ

№ **51** (квітень, 2025)

за матеріалами:

IX Міжнародної науково-
практичної конференції

**SCIENTIFIC RESEARCHES AND
METHODS OF THEIR CARRYING
OUT: WORLD EXPERIENCE
AND DOMESTIC REALITIES**

що проводилася 19.04.2025

ГО «Європейська наукова
платформа» (Вінниця, Україна)
ТОВ «International Centre Corporative
Management» (Відень, Австрія)

Головний редактор: Танасійчук Альона Миколаївна, д-р. екон. наук, доцент (Україна)
Заступник головного редактора: Ємельянов Олександр Юрійович, д-р. екон. наук, професор (Україна)
Голова оргкомітету конференції: Голденблат Марія (Україна)
Заступник голови оргкомітету конференції: Рейчел Апаро (Австрійська Республіка)
Відповідальний секретар: Рабей Настасія Романівна (Україна)

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Квасницька Раїса Степанівна - д-р. екон. наук, професор (Україна); **Jakhongir Shaturaev** - канд. екон. наук, доцент (Республіка Узбекистан); **Бойко Світлана Василівна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Заднепровська Ганна Ігорівна** - канд. екон. наук (Україна); **Занора Володимир Олександрович** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Маркович Ірина Богданівна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Яковенко Роман Валерійович** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Поливана Людмила Анатоліївна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Гевчук Анна Вікторівна** - д-р. екон. наук, професор (Україна); **Маслій Олександра Анатоліївна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Євтушенко Наталія Миколаївна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Москвічова Олена Сергіївна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Ясишена Валентина Валеріївна** - д-р. екон. наук, професор (Україна); **Михайлишин Лілія Іванівна** - д-р. екон. наук, професор (Україна); **Гавриленко Наталія Вікторівна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Гіулі Гігуашвілі** - д-р. екон. наук, професор (Грузія); **Тамар Макасарашвілі** - д-р. екон. наук, професор (Грузія); **Мерабі Ванішвілі** - д-р. екон. наук, професор (Грузія).

НАУКОВІ КОНСУЛЬТАНТИ:

Онiкiєнко Сергiй Володимирович - д-р. екон. наук, професор (Україна); **Marko Timchev** - д-р. екон. наук, доцент (Республіка Болгарія); **Khatuna Tabagari** - д-р. екон. наук, професор (Сакартвело); **Грень Лариса Миколаївна** - д-р. наук з держ. управління, професор (Україна); **Михаліцька Наталія Ярославівна** - канд. наук з держ. управління, доцент (Україна); **Ткаченко Павло Ігорович** - аспірант (Україна); **Купріянова Дарина Сергіївна** - практикуючий юрист (Польща); **Губаль Галина Миколаївна** - канд. фіз.-мат. наук, доцент (Україна); **Козуб Галина Олександрівна** - канд. техн. наук, доцент (Україна); **Козьма Антон Антонович** - канд. хім. наук (Україна); **Морозова Тетяна Василівна** - канд. біол. наук, доцент (Україна); **Купріянова Лариса Сергіївна** - канд. мед. наук, доцент (Україна); **Лисенко Дмитро Андрійович** - канд. мед. наук, доцент (Україна); **Цубанова Наталія Анатоліївна** - д-р. фарм. наук, професор (Україна); **Олійник Світлана Валентинівна** - канд. фарм. наук, доцент (Україна); **Полєжаєв Юрій Григорович** - канд. наук із соц. ком., доцент (Україна); **Mukhabbat Khakimova** - д-р. пед. наук, професор (Республіка Узбекистан); **Куліченко Алла Костянтинівна** - д-р. пед. наук, доцент (Україна); **Фурман Тарас Юрійович** - канд. пед. наук, доцент (Україна); **Бажан Станіслав Миколайович** - д-р. філософії (Україна); **Ямполь Юрій Віталійович** - аспірант (Україна); **Антипова Жанна Ігорівна** - старший викладач (Україна); **Яцик Мар'яна Романівна** - канд. пед. наук, доцент (Україна); **Корбозерова Ніна Миколаївна** - д-р. філол. наук, професор (Україна); **Ковальська Наталія Аркадіївна** - канд. філол. наук, доцент (Україна); **Присяжнюк Оксана Ярославівна** - канд. філол. наук, доцент (Україна); **Мелех Галина Богданівна** - канд. філол. наук, доцент (Україна); **Корнус Анатолій Олександрович** - канд. геогр. наук, доцент (Україна); **Фомін Андрій Володимирович** - канд. іст. наук, доцент (Україна); **Гірна Наталія Мирославівна** - канд. іст. наук, доцент (Україна); **Устінова Ірина Ігорівна** - д-р. арх., професор (Україна); **Катерина Діденко** - канд. арх. (Україна); **Воскобойнікова Юлія Василівна** - д-р. мист. (Україна); **Крипчук Микола Володимирович** - канд. мист., доцент (Україна); **Лугова Тетяна Анатоліївна** - канд. мист., доцент (Україна)

Верстальник: Білоус Тетяна (Україна). **Дизайнер:** Казьміна Надія (Україна). **Коректор:** Дудник Григорій (Україна).

«Грааль науки» є офіційно зареєстрованим мультидисциплінарним науковим виданням з міжнародною сферою поширення, що підтримує політику відкритого доступу. **Ідентифікатор медіа R30-02704** (рішення № 430 від 22.02.2024 Національної Ради України з питань телебачення і радіомовлення).

Наказом МОН України № 582 від 24.04.2024 виданням «Грааль науки» присвоєно Категорію Б фахових видань України з питань економіки (051 «Економіка»).

«Грааль науки» індексується в міжнародних реферативних та наукометричних базах даних:

Index Copernicus Journals Master List; «Наукова періодика України» (Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського НАН України); Національний репозитарій академічних текстів; Google Scholar; WorldCat; Open Ukrainian Citation Index; CrossRef; Mendeley; Scite; Semantic Scholar; Scilit; OpenAIRE, PubPeer.

Конференція зареєстрована УкрІНТЕІ (Посвідчення № 123 від 06.01.2025) та сертифікована Euro Science Certification Group (Сертифікат № 22887 від 11.02.2025).

За точність викладених фактів та коректність цитування відповідальність несе автор.

АДАПТАЦІЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ У СФЕРІ ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ ТА ДИЗАЙНУ ІНТЕР'ЄРУ ДО УМОВ ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ В КОНТЕКСТІ ДУАЛЬНОЇ ОСВІТИ	
Хомик С.М.	746

МОБІНГ ЯК ФАКТОР ПСИХОСОЦІАЛЬНОГО РИЗИКУ В НАВЧАЛЬНОМУ КОЛЕКТИВІ	
Сук О.Є.	757

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ: ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ	
Попазов В.В.	762

ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	
Чабан І.В., Левандовська Л.М.	768

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ГЕНДЕРНОЇ ОСВІТИ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ В АВСТРІЇ (70-ТІ РОКИ ХХ - ПОЧАТОК ХХІ СТОЛІТТЯ)	
Куцюк Д.Ю.	776

РОЗДІЛ ХХІІ. ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХІАТРІЯ

СТАТТІ

НЕЙРОПСИХОЛОГІЧНА КОРЕКЦІЯ ПОРУШЕНЬ МОВЛЕНЬ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ	
Цегельник Т.М., Станіченко О.Ф.	780

ПСИХОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ЛГБТ-СПІЛЬНОТИ: ПОДОЛАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ТИСКУ, СТРЕСУ ТА ПОШУК ПІДТРИМКИ	
Вергун П.Д., Федоренко Н.В., Фрунзе О.В.	785

ПСИХОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ УКРАЇНОК, ПЕРЕМІЩЕНИХ ЧЕРЕЗ ВІЙНУ: ДОСВІД РУМУНІЇ	
Жеванова В.С., Погорільська Н.І.	791

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ СІМЕЙНИХ СТОСУНКІВ У ДОРОСЛИХ ДІТЕЙ З РОЗЛУЧЕНИХ СІМЕЙ	
Карташова А.О., Москаленко А.М.	800

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

ART THERAPY. WORKING WITH SPECIAL CHILDREN	
Nazarova M.	808

ПСИХОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ЛГБТ-СПІЛЬНОТИ: ПОДОЛАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ТИСКУ, СТРЕСУ ТА ПОШУК ПІДТРИМКИ

Вергун Поліна Дмитрівна

здобувач вищої освіти 2 рівня соціально- гуманітарного факультету
Державний заклад Південноукраїнський Національний Педагогічний
Університет імені К.Д. Ушинського, Україна

Федоренко Ніна Василівна

здобувач вищої освіти 2 рівня соціально- гуманітарного факультету
Державний заклад Південноукраїнський Національний Педагогічний
Університет імені К.Д. Ушинського, Україна

Фрунзе Олена Валеріївна

Викладач кафедри клінічної психології та психічного здоров'я
Державний заклад Південноукраїнський Національний Педагогічний
Університет імені К.Д. Ушинського, Україна

Анотація. Стаття присвячена вивченню психологічного благополуччя ЛГБТ-спільноти в умовах соціального тиску та стресу, з акцентом на роль підтримки та подолання соціальної стигматизації. На основі дослідження, що охоплює країни з різними рівнями соціальної підтримки та правової захищеності, розглядаються фактори, які впливають на психічне здоров'я ЛГБТ-осіб в Україні, Польщі, Литві та Канаді. Результати опитувань, статистичні аналізи та порівняння показують, що високий рівень стигматизації та дискримінації призводить до значних психологічних проблем серед ЛГБТ-людей, зокрема депресії та тривожних розладів. Основними методами дослідження були анкети, шкали психічного здоров'я та інтерв'ю [1] [2].

Ключові слова: ЛГБТ; психологічне благополуччя; соціальний тиск; дискримінація; стрес; підтримка; депресія; тривожні розлади; стигматизація; інтерв'ю.

Вступ. Психологічне благополуччя ЛГБТ-спільноти залишається актуальною проблемою в сучасному суспільстві. Незважаючи на зміни в законодавстві та підвищення рівня правової захищеності, соціальний тиск та стрес, пов'язані з дискримінацією та стигматизацією, залишаються значними факторами, які впливають на психічне здоров'я представників ЛГБТ. Це дослідження спрямоване на вивчення психологічного благополуччя ЛГБТ-людей в різних країнах, зокрема в Україні, Польщі, Литві та Канаді, для виявлення основних проблем та методів подолання стресу і підтримки [1] [3].

Методологія дослідження. Для проведення дослідження були обрані методи, які дозволяють детально оцінити психологічне благополуччя ЛГБТ-спільноти та фактори, які впливають на їх стрес та соціальний тиск.

Опис дослідження. Дослідження охопило 50 респондентів із чотирьох країн: України, Польщі, Литви та Канади. Всі респонденти є частиною ЛГБТ-спільноти, і вони були відібрані на основі критеріїв анонімності, віку (18-50 років), та рівня доступу до психотерапевтичних послуг.

Методи збору даних. Для збору даних були використані комбіновані методи:

Опитування: Створено анкету, що включала питання щодо рівня соціального стресу, депресії, тривожності та психологічного благополуччя. В анкету включено як кількісні, так і якісні питання.

Тестування: Використано два стандартизовані психологічні тести для вимірювання рівня депресії (Beck Depression Inventory, BDI) [5] і рівня тривожності (State-Trait Anxiety Inventory, STAI) [6]. Обидва тести широко використовуються для оцінки психічного стану осіб, що переживають соціальний тиск.

Аналіз даних. Зібрані дані були проаналізовані за допомогою програмного забезпечення SPSS. Аналіз включав описову статистику, кореляційний та регресійний аналіз. Для оцінки впливу соціального тиску на психологічне благополуччя було використано методи порівняльного аналізу між різними групами респондентів, зокрема порівняння ЛГБТ-спільнот різних країн [7] [8].

Результати дослідження. Результати тестування респондентів підтвердили високий ступінь впливу соціального тиску на психологічне благополуччя ЛГБТ-людей в Україні, Польщі, Литві та Канаді. Дані тестування були подані у вигляді діаграм, що показують розподіл за рівнями депресії та тривожності серед респондентів з кожної країни.

Рівень депресії (BDI). Діаграма відображає розподіл рівня депресії серед респондентів з чотирьох країн відповідно до шкали Бека. Згідно з результатами, найбільший відсоток осіб із високим рівнем депресивних проявів зафіксовано в Україні та Польщі. Це свідчить про вищу поширеність важких форм депресії серед населення цих країн. Значно нижчі показники спостерігаються у Литві та, особливо, в Канаді, де частка осіб з вираженими депресивними симптомами є найменшою серед представлених країн. Така динаміка може свідчити про різницю в соціально-психологічному кліматі, доступності психічної допомоги або культурному ставленні до психічного здоров'я. (рис. 1)

Рівень тривожності (STAI). Діаграма демонструє розподіл показників ситуативної та особистісної тривожності серед респондентів з різних країн. Згідно з представленими даними, найвищі рівні тривожності виявлено серед учасників з України та Польщі, що може свідчити про підвищений рівень психоемоційного напруження, соціального тиску та впливу стресових чинників у цих суспільствах. Натомість у Литві та Канаді спостерігаються нижчі рівні тривожності, що потенційно вказує на сприятливіші умови для психічного благополуччя, ефективніші механізми подолання стресу або відмінності в культурному сприйнятті тривожних станів. Такий міжкраїновий розподіл підкреслює важливість врахування соціокультурного контексту при оцінці рівня тривожності населення [10]. (рис.2)

Порівняння країн

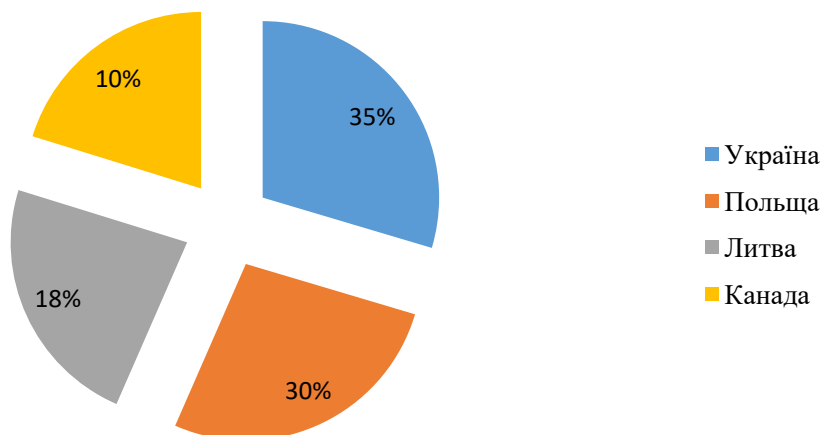

Рис. 1. Рівень депресії серед респондентів

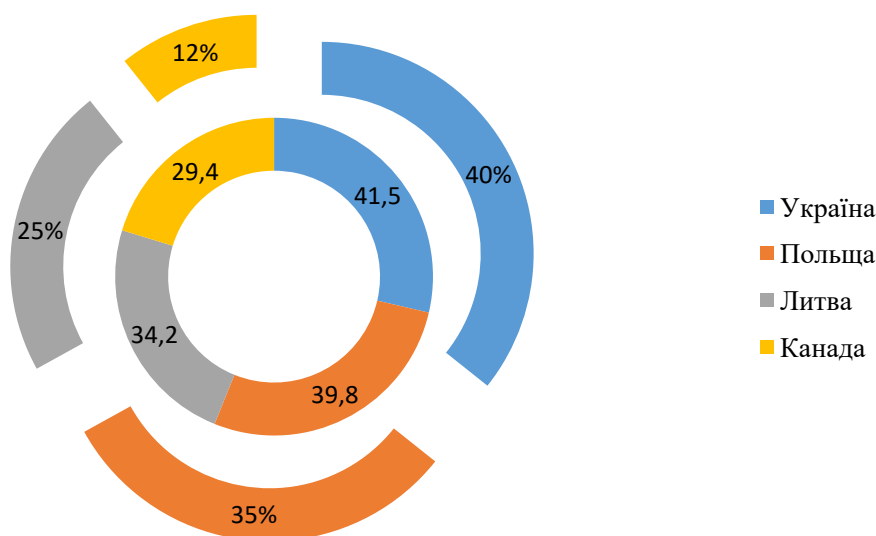

Рис. 2. Рівень тривожності серед респондентів

Оцінка соціального стресу. Оцінка рівня соціального стресу, проведена шляхом анкети, показала, що найбільше переживання стресу пов'язане з негативними ставленнями та соціальним осудом в Україні та Польщі [11]. Литва та Канада мають більш прогресивні соціальні норми, що сприяють кращій адаптації ЛГБТ-спільноти [12].

Підтримка та соціальні мережі. Результати впливу соціальної підтримки на рівень стресу та депресії відображає зв'язок між наявністю соціальних зв'язків і психологічним благополуччям респондентів, зокрема представників ЛГБТ-спільноти. Дані свідчать, що у Канаді та Литві ЛГБТ-особи повідомляли про вищий рівень соціальної підтримки, зокрема з боку друзів, родини та онлайн-

спільнот. Це супроводжувалося нижчими показниками стресу та депресивних симптомів. У свою чергу, респонденти з країн, де рівень соціального прийняття та підтримки є нижчим, демонстрували вищий рівень психоемоційного навантаження. Отримані результати підкреслюють важливість соціального середовища як буфера впливу стресових факторів, особливо для маргіналізованих груп населення. (рис.3)

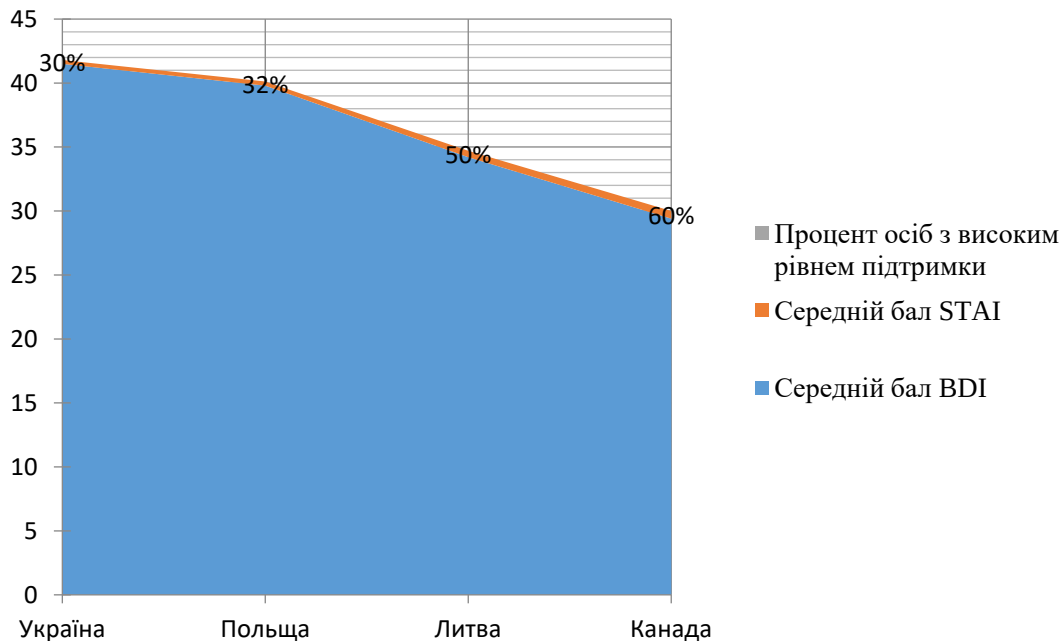

Рис. 3. Вплив соціальних мереж на рівень стресу

Висновки. На основі отриманих результатів можна зробити кілька ключових висновків щодо психологічного благополуччя ЛГБТ-спільноти в Україні, Польщі, Литві та Канаді:

1. Соціальний тиск: Найбільший рівень депресії та тривожності спостерігається серед респондентів з України та Польщі. Це пов'язано з високим рівнем соціального осуду та дискримінації, що підвищує рівень стресу та психологічних проблем [13] [14].

2. Роль підтримки: Вищий рівень соціальної підтримки в Канаді та Литві дозволяє знизити рівень стресу і депресії серед ЛГБТ-осіб.

3. Тому важливо підтримувати розвиток соціальних мереж і створювати безпечні простори для ЛГБТ-спільнот у країнах з високим рівнем дискримінації [15].

4. Психологічна допомога: ЛГБТ-особи в країнах з високим рівнем підтримки мають більше можливостей для звернення за психологічною допомогою, що покращує психічне здоров'я людей, що переживають дискримінацію та соціальний тиск [7].

5. Необхідність змін у законодавстві та соціальних нормах: Рівень інклюзивності та прогресивності законодавства і соціальних норм визначає психологічне благополуччя ЛГБТ-осіб. У країнах з більш прогресивними підходами, таких як Канада та Литва, ЛГБТ-спільнота має більшу можливість для здорового розвитку та адаптації до суспільства [8] [13].

Отже, результати свідчать про необхідність комплексного підходу до підтримки психологічного благополуччя ЛГБТ-спільноти, який включає юридичні зміни, розвиток соціальних мереж і доступ до психотерапевтичної підтримки для осіб, що переживають дискримінацію [14] [15]. Підтримка та соціальні мережі.

Список використаних джерел:

- [1] Beckham, T. (2021). SOCIAL STIGMA AND MENTAL HEALTH IN LGBT COMMUNITY. JOURNAL OF MENTAL HEALTH STUDIES, 8(2), с. 134—145.
- [2] Karpova, M. (2020). ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА ДЛЯ ЛГБТ-СПІЛЬНОТИ В УКРАЇНІ. ПСИХОЛОГІЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ, 8(2), 23(1), с. 112-126.
- [3] Maevskaya, I. (2021). SOCIAL CHALLENGES FOR LGBT INDIVIDUALS IN POLAND AND UKRAINE. JOURNAL OF SOCIAL ISSUES, 35(4), с. 205—217.
- [4] Richards, A. (2019). LGBT RIGHTS AND SOCIAL TENSIONS IN EASTERN EUROPE. JOURNAL OF LGBT RIGHTS, 24(3), с. 110—122.
- [5] Beck, A.T. (1961). BECK DEPRESSION INVENTORY. PSYCHOLOGICAL ASSESSMENT RESOURCES.
- [6] Spielberger, C.D. (1970). STATE-TRAIT ANXIETY INVENTORY. CONSULTING PSYCHOLOGISTS PRESS.
- [7] Greer, J. (2022). LGBT HEALTH: CHALLENGES AND COPING MECHANISMS. AMERICAN JOURNAL OF PSYCHOLOGY, 59(7), с. 423—436.
- [8] Shapiro, A. (2020). MENTAL HEALTH OUTCOMES FOR LGBT POPULATIONS IN POST-SOVIET STATES. INTERNATIONAL JOURNAL OF LGBT STUDIES, 16(8), с. 35—49.
- [9] Smith, L. (2019). GENDER AND SEXUALITY IN PSYCHOLOGICAL RESEARCH: APPROACHES TO LGBT HEALTH. JOURNAL OF LGBT HEALTH, 12(2), с. 145—156.
- [10] Taranenko, A. (2020). ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА ДЛЯ ЛГБТ-СПІЛЬНОТИ В УКРАЇНІ. ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ, 22(6), с. 33—45.
- [11] Miller, H. (2018). SOCIAL SUPPORT AND MENTAL HEALTH IN MARGINALIZED COMMUNITIES: A REVIEW. JOURNAL OF MENTAL HEALTH AND SOCIAL BEHAVIOR, 24(3), с. 202—210.
- [12] Makovskaya, N. (2022). ЛГБТ В УКРАЇНІ: БОРОТЬБА З ДИСКРИМІНАЦІЄЮ ТА СТРЕСОМ. ПСИХОЛОГІЧНИЙ ЖУРНАЛ, 15(8), с. 110—123.
- [13] Barros, J. (2021). LGBT RIGHTS AND SOCIAL STIGMA IN EASTERN EUROPE. EUROPEAN JOURNAL OF HUMAN RIGHTS, 29(7), с. 94—103.
- [14] Vornicu, I. (2020). PSYCHOLOGICAL SUPPORT FOR LGBT IN POST-SOVIET COUNTRIES. JOURNAL OF PSYCHOLOGY AND THERAPY, 16(4), с. 99—108.
- [15] Richards, D. (2019). RESILIENCE OF LGBT INDIVIDUALS: COPING MECHANISMS IN ADVERSE ENVIRONMENTS. INTERNATIONAL JOURNAL OF RESILIENCE STUDIES, 22(1), с. 50—61.

**PSYCHOLOGICAL WELL-BEING OF THE LGBT COMMUNITY:
OVERCOMING SOCIAL PRESSURE, STRESS, AND SEEKING SUPPORT**

Verhun Polina

Second Level Higher Education Student

Faculty of Social and Humanitarian Sciences

State Institution "South Ukrainian National Pedagogical

University named after K.D. Ushynsky", Ukraine

Fedorenko Nina

Second Level Higher Education Student
Faculty of Social and Humanitarian Sciences
State Institution "South Ukrainian National Pedagogical
University named after K.D. Ushynsky", Ukraine

Frunze Olena

Lecturer, Department of Clinical Psychology and Mental Health
State Institution "South Ukrainian National Pedagogical
University named after K.D. Ushynsky", Ukraine

Summary. *This article is devoted to the study of the psychological well-being of the LGBT community under conditions of social pressure and stress, with an emphasis on the role of support and overcoming social stigmatization. Based on research covering countries with varying levels of social support and legal protection, the article examines the factors influencing the mental health of LGBT individuals in Ukraine, Poland, Lithuania, and Canada. The results of surveys, statistical analyses, and comparisons show that a high level of stigmatization and discrimination leads to significant psychological problems among LGBT people, including depression and anxiety disorders. The main research methods were questionnaires, mental health scales, and interviews [1] [2].*

Keywords: LGBT, psychological well-being, social pressure, discrimination, stress, support